

БҮРЯД

Бүгдэд ардад газетэ

Үглөөдэр—урлан нарижуулагшадай

ба ухаалан зохёогшодой үдэр

Мүнөөдэрэй шухала асуудал

Оруулан нэмэримнай үнэтэй

Низов болон бусад энэ амжалтаа эхэ хубилага оруула гэжэ тэмдэглэмээр. «Нохой хамартаа хүрэхэдөө унаша» гэлдэг. Саг үргэлжэ бэлэн асаргадан хэрэгсэлүүдөө амарханаар хабса...

Дизельдэ үни удаан хүдэлжэ элэ, тэн хатаамал ган булад хэрэгсэлүүдөө анханын түхэлдэ оруулжа, шондэжэ, дахин хүдэлжэ аргаанууды хэрэглэнэби. Ухаалан зохёогшод болон урлан нарижуулагшадга энэ мэтшэлээн олон аргаанууды хэрэглэнэби ашаар бара бүхэндэ 20 дизель-мотороо заһабарижа үрдинэби. Энэл тоо бүхэлэи һарымнай тусб гэжэ тоологдон. Тигэжэ энэ жэлэй эхнээд табан һарын туршида 100 локомотивай «зүрхэн» заһабарилагдаа гэжэ.

Дэлгүүрэй экономикын «шэрүүн буруулида» ороһон предпритиинуудай урда урдаһаа үри шриезэ түлээсэжэ шадахага Флэбод, таража, хүдэлмэриниз мэргэжлэдээ алдажа байхадань, манай завод хэды хүшэр байдалда орооше наа, урлан нарижуулагшада аха аргаараа дэмжэжэ гэжэ наһагшаб. Урлан нарижуулагшадга, ухаалан зохёогшодой болон техниксэ мэдээсэлүүдэе бүрихэдэ бүхэлэи таһаг барика байхадаа, мүнөө сагай байдалаар һайн гэжэ ааб даа.

Нүгөө талаарнь харахага, иигэжэ урлан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшоддоо дэмжэсгүдөө аргагүй. Юуб гэхэдэ, бүхэ Россин гурин соо локомотивуудай дизель заһабарилагдаг манай гансал предприти үлэнхэй гэжэ һаа мэдээсэгдэ һэн.

Тинхэдэ гурин турин удхатай ори ганса дехэингээ бүтээснөө багдхака огтэ болохогүй гэжэ наһахаар юм.

Гэбшэе гурин турин дээдэ шатын хүтэлбэрилгэшэдэй гол һалбаринуудайн гаа ажал хэрэгшэ, эрдэм ухаа, урлан нарижуулагшада анхаралгүй, гурин соогоо дай сэрэг үндэжэ, али шуухала хэрэгтэ хэрэгшэ бүхэ мүнээ алдана өһөдөнөө алдана ардые «Илгэ хын» тула зориулжа элдэжэ байха гэжэ һаа, эхэ алдуу болохогүй ёһотой. Тэндэ ябан машина, танкунууды, са молдуудые түгшүүр түгэс хангаха гэжэи тиниз багхан хэрэг бэш, гурин нэгнөө боджэеи тамгүй «наажа» байгаа түб даа.

Эрдэм ухаанайгаа хүдэлмэрилгэшэе мүнээ алтаар хангадаг байгаа һаань, алданын хэргэдэ. Нефтегорскдохи газарай хүдэлгэтэ уршадан малжае һэргэлжэ жэшээтэй байгаа бэшэ гү?

Мүнээ зөөрини сагаар хубаарилагдаг ушарһаа бидэһиһе байдал хүргэ бэшэ гэжэ эхэ хэлэе. Зүгөөр банданай үшөө доошо орохогүй, тогто, нижорхо, һайжарха гэһэн найлалтай хосороогүй.

В. ДАЛБАЕВ,
ЛВРЗ-гэй дизельнэ цехэй ахамад инженер-технолог.

БҮРЯД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ТАБАДАХИ СЕССИ

Бүрэд Республикын Арадай Хуралай табатахи сессидэ дээрэ «Бүрэд Республика доторхи нотагай өһөдөгшөө хүтэлбэрилгын юрэнхы ёһо гуримууд тухай» Бүрэд Республикын Хуулине зүбшэн хэлсэлгэ эхэ һуури эвэлэбэ.

Арадай Хуралай табатахи сессин табатахи үдэрэй үглөөнэй засэдин дээрэ «Бүрэд Республика доторхи нотагай өһөдөгшөө

хүтэлбэрилгын юрэнхы ёһо гуримууд тухай» Бүрэд Республикын Хуулине зүбшэн хэлсэлгэ эхэ һуури эвэлэбэ. Урда тээнэ де-путатуудай, мүн хүн зоной зүбшөө тус Хуулине проект тухай ороһон ажаллагшанууд, нэмэлтүүд болон дуралхануудые сосолхо Арадай Хуралай хүдэлмэрини бүлэг эдэ үдэрүүдтэ худалдаж, хуулине статъянуудта

заһабари оруулан байгаа. Тэдэ нэмэлтүүд ба хубилалтанууд тухай худэлмэрини бүлэгтэе толгойлогшо **В. И. Яковлев** сессидэ мэдээсэбэ. Зарим статъянууд тухай арасалаан болоһонше байна. Гэбшэе тус Хуулине нэгдэхи уншалгаар баталан абаха гэһэн шиндхэбэри сессин абаа. Ушарын юуб гэхэдэ, байгша оной декабрь һарада нотагай өһөдөгшөө хүтэлбэрилгын зургаануудта

хунгалта болохоор хараалагдана бишуу. Нотагай өһөдөгшөө хүтэлбэрилгын юрэнхы ёһо гуримууды зүбшэн хэлсэлгэдэ Арадай Хуралай депутатууд **В. Б. Саганов, В. И. Марков, В. К. Агалов, А. И. Кардаш, В. Ц. Будаев** болон бусад эдэбхитэйгээр хабсадаа.

Арадай Хуралай депутатууд удаан «Бүрэд Республика доторхи нотагай

АША ҮРЭТЭЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ҮДЭР

Арадай Хуралай табатахи сессидэ хүдэлмэриниз үргэлжэ-лүүдэбэ гэжэ мэдээсэбэ. «Бүрэд Республика доторхи нотагай өһөдөгшөө хүтэлбэрилгын юрэнхы ёһо гуримууд тухай» Бүрэд Республикын Хуулине зүбшэн хэлсэлгэ эхэ һуури эвэлэбэ. Урда тээнэ де-путатуудай, мүн хүн зоной зүбшөө тус Хуулине проект тухай ороһон ажаллагшанууд, нэмэлтүүд болон дуралхануудые сосолхо Арадай Хуралай хүдэлмэрини бүлэг эдэ үдэрүүдтэ худалдаж, хуулине статъянуудта

али 9 хүн амалладаг байлаар хараалагдана. Тоололгын палатын эрхэ түлөөлэгшын болзоор заангүй орхохо гэһэн заһабари хуули соо оруулагдаба. Шиндхэ гэхэдэ, тоололгын палатын түүрүүлгшэ «5 жэлэй болзоор хунгалтаха» гэжэ бэнэгдэһэн байгаа юм. Арадай Хуралай тоололгын палатын түрүүлгшэ Арадай Хуралай депутат гү, али правительствын гүшүүн байха ёһотой гээд хүчин соо зааглана. «Тоололгын палата тухай» Бүрэд Республикын Хуулине баталан абаба. Байгша олоо Россин Федерацин Гүрэнэй Дүмэлэ, мүн нотагай өһөдөө хүтэлбэрилгын зургаануудта хунгалта үнэгэрлэхөөр хараалагдана. Ушар тинхэмэзэ та, бадахи сессин зүблэха зүйлүүдэй тоололгын палата «Бүрэд Республикын Тухай» Бүрэд Республикын Хуулине сессин баталан абаба.

Түбэй хунгуулин комисси 14 гүшүүдээ бүрихэдэ юм. Тэрэнэй 7 гүшүүдэе Арадай Хурал, 7 гүшүүдэе республикын Правительство дуралдаха байна. Комиссин гүшүүд түрүүлгшэ засэсэ дээрэ ноусаар дуугаа үргэжэ, комиссингаа түрүүлгшэ, түрүүлгшын орлоһи, секретарине хунгалта байна. Арадай Хурал удаан тэла тусалтадые баталха ёһотой болоно.

Бүрэд Республикын ар-хивуудай хэрэгүүдэй талаар Комитетэй түрүүлгшэ **Л. Я. Баранникова** «Бүрэд Республика доторхи архивай жаса ба архивууд тухай» асуудлаар сессидэ элдэбэ. Депутатууд тээнэй элдэбэ зүбшэн хэлсэлгэ, энээн тухай удаалхан хуули баталан абаба. Энэ үдэрэй хоёрдохи хэдэ хэдэ тэн аша үрэтэй байгаа гэжэ зүбшэн хэлсэлгэ түгэсэһэн хойно Арадай Хуралай Түрүүлгшын орлоһи **А. Д. Карышев** хэлэбэ. Унхөөрөөшэе, «Түрүм тухай», «Бүрэд Республика доторхи эрхэн байгаа тухай» Хуулинууд зүбшэн хунгалта гангата абтансо. Бүрэд Республикын, Эр-хүүдэй областин, Саха (Илгэдай) Республикын хоорондохи социаль-экономикса харилсаа холбоон тухай хэлсэлгэ эдэ гурбан орон нотагаудан дээлин харилагдаг **М. В. Потапов, М. Е. Николаев, Ю. А. Но-**

ХИЛЭЭМЭН ҮНЭТЭЙ БОЛОБО

Улаан-Удын хилээмэнэй 1-дэхи заводой (акционернэ «Та-риан» бүлгэмэй) продукциин сэн хилээмэн 1700 тухэригтэ байһанаа 1800, нэгдэхи сортын тухэриин хилээмэн 1400 тухэригтэ байһанаа 1500 тухэригтэ болоо.

Мүн тинхэдэ Улаан-Удын хилээмэнэй хоёрдохи заводой (акционернэ «Хлэбэ бүлгэмэй» баридат хилээмэн 18,3 процентээр дээшлээ гэхэ гү, али 1500 тухэригтэ байһанаа 1700-та болоо. Шидэ баридат украинска хара хилээмэн 1100 тухэригтэ худалдагдлага һаа, мүнөө 1200 тухэригтэ сэн тогтообдо.

Хотын хилээмэнэй комбинат сэнгүүд мүнөө дээрэ хубилдаггүй, тэрал занда. Энэ доош хилээмэн байгаа гэхэ.

Лямар шарһаа хилээмэнэй сэн нэмэгдээбэ гэбэл, республикын административ ороһон асарганагүй. Заудин, скын мелькомбинат энэ шарһаа продукци гаргана. Гүи, тинхэмэзэ гурл хажуу тэһэе үрданхайһаа 30 процент дээрүү сэнгүүр худалдажа абтана.

Гадаа автотранспортна гаргашанууд дээшлээ, ашаа зөөлгын тариф 10 процентээр үргэла. Эсэ бүгдэнөө уламжалан, эсээй продукциин сэнгэй нэмэһиниһе гайхалгүй.

ДАХИНАА ДЭЭШЭЛЭ

Пассажирска поездинуудай биледэ сэнгэй тариф байгша оной июниин 10-һаа 1,2 дахин дээшлүүлгэнэй. Зүүн Сибирин түмэр харгын Улаан-Удын отделедин пассажирууды хангаха дирекциин мэргэжлэн В. С. Кутаковтай мэдүүлһэнэй ёһоор, июниин 25-һаа сентябрийн 15 болотор фирменнэ поездинуудай биледэ сэн 1,5-һаа 1,2 хүрээр доошолуулагдаба. Мүн тинхэдэ энэ жэлэй июлиин 1-һэ хойшо орон доторхи байдалай улам мууджа байһан ушарһаа билет худалдажа абтан хунгуудай нэрэ обогүүднэ биледэ ара таладан бөһөгдөөр болоһон. Ушар тинхэмэзэ билет абахага эрхэн пассажирнууд өһөдөгшөө гэршэлһэн документ асаржа харуула ёһотой болобо.

Д. ДОНДКОВ,
С. ОЧИРОВ,
Н. БАДМАРИНЧИНОВ.

Бүрэд Республикын Правительствын Тогтоол

Оло дахин хэрэглэгдэдэг шэл амһартын залогой сэн һула табиха тухай

Россин Федерациин Правительство «Сэнгүүдэе (та-руудые) гүрэнэй зүйлөө эмшнуудые һайжаруулаха эмшнууд тухай» гэһэн нэгдэхи (1995 оной) мар-тсэ (7-ной, № 239) зохи-лан:

1. Экономикса гаргаша-дта үндэһэлэн, оло дахин хэрэглэгдэдэг бүхэ шэл ам-тануудай залогой болон шаан абалгын сэнгүүдэе элдэе бээс даагаад тог-хынь «Стеклогара» баа-да, худалдаа наймаанай предпритиинуудга, үйлдэ-бөө шэл амһарта хэр-эг промшленна пред-притиинуудта даалгаха.
2. Республикын эдэ хоо-

лой, болбосоруулгын про-мшленностиин предприти-нуудта зоной тусһаан шэл амһарта һайнаар хадгалха, транспорттар зөөхэ талаар предпритиинуудтай хэлсэе баталые дуралдаха.

3. Худалдаа наймаанай хэр-эгтэй ушартан нэмэлтэ сэнгүүдэе тоолон гаргахада, шэл амһартын залогой сэн наймаалгын худалдалгын сэндэ оруулагдахагүй, мүн нэмэлтэ сэнгүүд энэн дээр-нэ тоологдохогүй гэжэ тогтоохо.
4. Оло дахин хэрэглэгдэ-

дэг шэл амһарта хэрэгсэдэг худалдаа наймаанай, про-мшленностиин, мүн бусад-ше предпритиинууд залогой болон тусһаан асалгын сэн-гүүдэй хэмжээн тухай хүн зондо мэдээсэлгын түлөө ха-роусалгагай.

5. Бүрэд Республикын Промшленностиин, элшэ хүсэней болон транспортн министрствэдэ (В. В. Пер-релиев). Бүрэд Республи-кын Барилгын болон архи-тектурин министрствэдэ

(С. М. Антонов) үйлдэбэри-дэ болон барилгада шэл ам-һарта хэрэгшэ тухай ду-радхал һарын болзоор соо Бүрэд Республикын Пра-вительствын үзэмжэдэ таби-хе дуралдаха.

6. Тус тогтоолой абтанан үдэрһөө хойшо Бүрэд Рес-публикын Правительствын 1995 оной январин 5-һаа абтан шэл амһартын зало-гой сэнгүүд тухай захир-галтанууд хүсэһөө буура-ба.

ҮШӨӨ НЭГЭ ХАРИУСАЛГАТАЙ ХАҢА

Мүнөө республикыннай ахыннуудта хабарай та-шын хүдэлмэри түгээсэ-шэ. Гэбшэе хойнонй оло хайшаха хүдэлмэри-жа ерээб. Бүгдэй жэл-дэ республикын олохи ахыннуудта хойнонй тоо-лой эрэй үсөөрүлгэдэ-нинь халагаламар. Нэ-нхэдэ, 1989 ондо 1 мил-лион 500 мянган толгой хо-

нин тоологдодог һаа, байг-ша оной июниин 1-ной бай-далаар, оройдоол 501 мян-ган хонин үлэнхэй.

Хойнонй ноһонной сэнгэй тон үнэгүй болоходо, хони үсхөбэрилгэ ашаг үрэгүй бо-лоо. Байгша ондо республи-ка доторнай 411 мянган хо-ниной ноһон хайшалагдаха ёһотой юм.

Мүнөө ажахынууд энэ шуухала хаһа утуулан, ба-лэдхэлэй хүдэлмэри ябуу-ла. Ноһо хайшалагдаха эм-хитэй һайнаар үнэгэрхын тула ажахынуудай зоотех-никсэ элбэнүүд хайшалаг-шадтай тусхай һуралсал хэхэнь, Ажахынуудай хай-шалалгын пунктнууд, хайша

гэхэ мэтэ түхөөрлэгнүүд за-һабарилагдажа ажилэе.

Энэ жэлдэ ноһо худалда-жа абаглын сэн тодорхой-лодоо. Улаан-Удын нарин сэмбон мануфактура» эрхын шанартай ноһо 1 килограм-мын 10 мянган түхэригөөр абаха юм. Тинхэдэ Россин Федераци 3 мянган, нотагай бюджет 1 мянган түхэриг нэмэжэ үгэхэ байна.

Д. АМОГОЛОВ,

Яруунын аймагай «Друж-ба» колхоздо хоёр аренднэ Эрэна, Марица Фирсова, Эржэна Молонова гэжэд һунэй фермэ орлодог юм. Ванзатов, Урбан хаалшадно, А. М. Сандаов гэжэд ээлжээлэд 34 тугал харуу-лоно. В. А. Молоновой һалдаг юм.

даадаг һунэй фермэд 65 УРАГА ДЭЭРЭ: Э. Б. һаажмай үнээдые гурбан зоолаг. С. БАЛДУЕВАН фото.

2-дохи ноурта. Хабарай тарилга үнэгэрхэ республи-канска штабай ээлжээтэ засэдинһаа тэмдэглэл — суг-лаанай тоосоон; Загарайн аймагай 60 жэлэй ойдо. Бол-эолдоһон сагтаа... — мэдээсэл, В. Баторов. Хотогорой фермэдэ хүлгөөтэй; Бэһүрэй аймагай 60 жэлэй ойдо, С. Санжиев: «Халсуон талата хангай дайда».

3-дахы ноурта, «Толн».

4-дахы ноурта, «Байгал шадарай нотагуудта».

2-дохи ноурта. Хабарай тарилга үнэгэрхэ республи-канска штабай ээлжээтэ засэдинһаа тэмдэглэл — суг-лаанай тоосоон; Загарайн аймагай 60 жэлэй ойдо. Бол-эолдоһон сагтаа... — мэдээсэл, В. Баторов. Хотогорой фермэдэ хүлгөөтэй; Бэһүрэй аймагай 60 жэлэй ойдо, С. Санжиев: «Халсуон талата хангай дайда».

3-дахы ноурта, «Толн».

4-дахы ноурта, «Байгал шадарай нотагуудта».

Бэшүүрэй аймагай 60 жэлэй ой

ХАЛЮОН ТАЛАТА ХАНГАЙ ДАЙДАДА

Яраад гаран жэлэй саала тээ мүнөө Бэшүүрэй аймагай харьяата Бэшүүр, Бага-Хувила, Иоселье, Буй, Нарин Нутаг нутагуд Шэтын областин Малетянский райондо мэдэлгэй. Тонна Вьетнамд эхилээ. В-Шүүр тосгон хүртэгдэ хууриунд — Халтын аймагтай, харин Бэшүүрэй аймагай хойто, зүүн хойто нутагуд Мухар-Шэбэрэй аймагта ородог байгаа.

1935 оной февралда эдэ нутагудые нэгдүүлэн Бэшүүрэй аймаг СССР-эй ЦИЖ-эй шиндхэбэрээр би болгодог.

Аймагай түб Бэшүүр тосгондо түбхүнүлдээ. Тус хуурин баян түүхтэй ааб даа. 1767 онд би болонан энэ тосгон мүнөө үедэ арба гаран модоной зайда ургажалжа, далай дээрхи тосконуудай эгээл томонуудай тоодо ороно.

Бага-Хувила, Нарин (Елань), Буй хууриундай би болгодог Тронико ба Пуселье хүмүүнүдэй санаартан хубитаа оруулган, хожомын XVIII зуун жэлэй гушаад онуудай үедэ ород хасагуудай эрхэдээ, түрэнөө хүтгэлээ эхийлэн түүхтэй юм. Харин Бэшүүр, Охин-Булаг, Бүлөгтэ, Нэвэретэнкэ, Мотия хууриунудые ороной хатан хаан хойрдохи Екатеринаын 1762 оной декабрин 14-най зарлигай ёсоор Нювонингоо ерлэн шэмээхтүүд түбхүнүлдэ би байна. Тэдээр урдаг Тульска, Орлово, Калужска, Рязанска губерниундтэ ажлуудад би ха. Тэрэ гэгэжээ хойто бурхад, ород угсаатан манай энэ хаая халдан, амгаан мэнэ нүхэсэнэ амануула.

Бэшүүрэй аймагай эмхидхэгдээ үедэ энэ хамта дээрэ 25 мянган хүн ээн тоолодог байгаа. Аймагай 43 хууринда хамтын 49 ажамы байгуулагданхай би. Ганса Бэшүүр тосгондо 9 ажамы эмхидхэгдэн юм. Ажамууд 33.262 гектар тарьяалантай би. Тэрэ үедэ кара тарлан эхэр тарьяалантай би. Бүхы тарьяалангай тарьяалан 33,5 процентинь кара тарлан, 30,8 процентинь — шөмшө, 23,5 процентинь бэбээ аалдаа байгаа. Арбан юдахайн дүрх жэлэй эхилжэ, манай нотагта саахар эрхэй сөлөөтэ, ардуу тариад болон гэхэ.

1936 оной эхэндэ аймаг дотор 20741 тэдэн бэрэг бод мал, 17869 хонь, 3304 ямаан, 20237 гахай үхэбэрлэгдэжэ байгаа.

Энэ үедэ Бэшүүрэй эхин 23 хууриунда, долоон жэлэй 4 хууриунда хамта дээрэ 3266 хубиунд хурадаг, 88 багша ажалладаг би. Хүн зонинг үеэ бэйгэтэ бүрхэсэн тула 186 пункт эмхидхэгдэн юм. Аймагай ажамуудые соёл болбоорол хүтгэлэгдээ хубитаа эхэр оруулган нүхэдэ олон гэхэ. Илалтэ жэлдэ гар хүсөөр хөдөлгө ажал үсөөржэ эхилээ. Хэрбээ аймагта 1934 ондо 18 трактор абтанган наа, 1935 ондо 65 трактор асаруулагдаа бэлэй. Онһон техникын хүсөөр ажаллаа эрхилжэ, үлгүртэй мал үхэбэрлэгдэ эхилэн энэ үебэ манай түрэндэ довтолон орон фашистнууд таахуудлаа бэлэй.

Бэшүүрэй усан хүшэр хүндэ байдаг ороонше наа нутагайхндай арга хурим бэрэжэ, дайралдан бэрхшээлүүдэ дабахые оролоно.

Бэшүүрэй аймаг республикнай тарьяалангай эрхидгэ томохон аймагуудай тарьяалнинь болдог. Тимгэжэ халуун талтай хангай энэ дайдаа үндэр ургаса абтанга бээ гэжэ найданаби.

Аймагайгаа 60 жэлэй ойгоор нутагта хидаа халуунаар амаршалаад, амалтай амалта, хүн бүхэндэ зөл жаргал хүсэнэ бди.

С. ГАНЖИВ, Б. САБИЯТОВ, С. САРЖАЛГАЙ, эблөлэй президет.

Дондог УЛЗЫГУЕВ

Эхэ нютагай магтаал дуун

Table with 3 columns: Эсгийн түрэн нангин тоонго, Түбэр-түбэр тахын түбөрөөн, Эжым түлһэн алтан. Rows list various names and titles like Эшэги гэрэй номин, Эжым түлһэн алтан тоонго, Эргын сагай домог түүхэй Хангид Үндэр Саяан тээхээ, Хадын сэжир орон шөнтг, Хамар дабаан, Бархан тээхээ, Хангай эхэ тайга шөнтг, Эсэгын түрэн нангин тоонго, Эрэлжэмни, Шэбэртэмни, Буурал нагасын домог соолта, Буугыг мүнөө шүлжэтэмни!

Жэлээ. Залын, Яруунын аймагууд арга хургаа оломо худалһэнингөө ашаар наар хахалалгала нёдондоной хэмжээндэ хүргэжэ шадаа юм.

Федеральна эдээ хоолой корпорациин аша тунаар мүнөө жэлдэ түрүүшнхээ 9030 тонно минеральна үтгэрүүдтэ габтайга, хэлсээ хэбэн аага, хынүүд шэниссээ, оgorодой

МЛГА ҮНГЭРГЭХЭ БЛИКАНСКА ШТАБАЙ ЭТЭ ЗАСЕДАНИНАА ТЭМДЭГЛЭЛ ХАБАРАЙ ТАРИЛГЫН ДҮНГҮҮД

ад Республикын Хууль-захиуулын болон эдээ хоолой министрэй нэгдэлэй орло В. Л. Гарматов түрэн асуудалаар мэдээсэлдээ, хабарай тарилга гша ондо хайшан гээд эргэһөнөө, ямар бэрхэ, ээлиудэй ушаршан тухай, үндэ хүшэр байдалгаа, гагад, ямар аргаар гараһанаа тодорхойгоор хөөрбө. Урһэе хурагын, тоно, түлһинь ма, турһалэй, мүнгэ зөөрин дуталдаа зобоогонше наань, республикын ажамууд мүнөө жэлдэ бүхэдэ 315,8 мянган гектар талмай дээрэ орошо то болон орошо то боло ургамалуудые тарья гэхэ гү, али түсөөб 98 процент дүүргээ.

Хууль дүнгөөр, республика дотор бүхэдэ 2005 гектарта хартааба хуулагдажа, тусба 80 процент бөөлүүлдээ. Хартааба тарья хуулаар юундэ дүүргээ. Дээдэйбү гэхэдэ, төрөөн хуудалгаа талаар хэлсэн баталдаггүй гэжэ тэрэ тоболтолд хэбэ. Огтородой элээ тарья хуудалһээр үргэлжлүүлэгдэнээр. Даб дээрэ 860 гектар дээрэ овоц хуулаг-

эдээ тарихадаа хэрэглэһэн байна. Гербицид, пестицид гэхэ мэтэ хорото бодисууд баһал худалдагдан абтайга, сага бэшэ талмайнууд дээрэ хэрэглэгдэ. Бүүдэй үедэ орон хура бороогой дээрэ буртаг ногоон гаржа хажалба. Тэдэнтэй сэг соорого тэмэснэ шадаргүй хаа, наһанан ургаслаа абтайга шадалаа болхохон гэжэ министрэй орлошо хэлээд, тосгоого дүүргээ.

Удаан тарьяалангай ажамуудай республиканы эблөлэй (АККОР-ой) президет В. А. Минтасова үгэ үгтөө. Энэ жэлдэ республикын фермерууд, тарьяалангай ажамууд бүхэдэ 23361 гектарта орошо ургамалуудые, 360 гектарта дээрэ хартааба, 117 гектарта овоц тарьяа, мүнөө эдэ, нэрэ тэжээлэй ургамалуудые тарьяа байна гэжэ тэрэ сүдэрэһиндэ дуулаба. Урһэе хура дуталһан хураһаа 9 мянган гектар талмайга тарилга хөдөлгөүгү, Загарай аймагай олохон фермерууд газараа хүсэд хуваажа абтайга дээрһээ энэ жэлдэ тарилга муртэй үнгэрэгдэби.

Ажиронг «Буртатронска» бүлгэмэй генеральна директор Б. Г. Баранов үгэ үгтөө. Тэрэ тэмэснэ гэхэр муртэй запас хэрэгсэлүүд гэдэ эрэ үгэ гэжэ дуулаба. Запас хэрэгсэлүүд хуудалгаа абхайн тула 675 мянган тухайн хэрэгтэй. Халын билэ өһөдөө 150 мянган тухайн даян даян хуудан алаа 6 мянган тухайн ахин орохой. Урһэе хура тухайн хань, эрхөөрүд запас хэрэгсэлүүд мүнөө үедэ гэхэ тэрэ мэдүүлэби.

Халын тарилгын үедэ мүнгэ зөөрин, үрһэнэй, тоно, түлһинь дуглажа, халы зобоогонше наань, харуулагтай хаягай илалта эхилгэйгээр үнгэрэгдэби. — Гэжэ Хууль ажаамын болон эдээ хоолой министрэй Ц. Шамад агрион В. М. Осолов итабай заседани дээрэ хэлээ. — Механизаторуудгай энэ хүндэ сагай эрхэ байдалда даалаа, амалдаа тэд ондоогоор хандана боллоо. Тимгэжээ итабай адуулан хэмжээгүүд ажамуудай байдалһан байгаа үндэ олоно бишуу, Штэ-

Загарайн аймагай 60 жэлэй ой

ТЕХНИКЫН БЭЛЭДХЭЛ УГАА ХҮШЭР

Республикын Хууль ажаамын болон эдээ хоолой министрэй таһагы дааши В. И. Тараев хойрдохи асуудалаар тосхоодоо, аймагуудай ажамуудта би байһан юсиклануудай, тарья муруундай тэн хахалһан, үблэ тоно болон багсалдаг түхэрэлтүүдэй 53 процентинь, тэжээл бэлэдхөдөг комбайнуудай миинд 38, ороонхой комбайнуудай 46 процентинь хууль болгодоо гэжэ хэлээ. Энэньһээ доошо үрэ дунгуудэй аймагууд яһала олон. Ижээлээхэдэ, Түхэнэй аймагай ажамуудай 27 процентинь комбайнинь, 21 процент үбнэй техникэ, Херин аймагай ороонхой комбайнуудай 23 процентинь, үблэ бэ-

лэдхөдөг техникын 13 процентинь захбарилгаланхай. Тэжээлэй болон ороонхой комбайнуудай мүнөөдэрэй байдалһан угаа хүшэр. Республикын ажамуудта би байһан ороонхой 1600 комбайнай тэн хахалһан ашаарлагдаа болбоор үн хахалһан гархай. Нимэ хүшэр байдалһа хайшан гээд гараха? Энэ жэлэй ургаса хураалта.

БОЛЗОЛДОХОН САГТАА...

СССР-эй ВЦИК-эй 1935 оной февралын 14-да баталдан абтан шиндхэбэрээр Загарайн аймаг тогтогдонон түүхтэй юм. Нимэ ушар дээрһээ энэ аймагай амалһад байша ондо 60 жэлэйгээ алдарта оёе тэмдэг гэжэ байна. Мүнган хангай дуталдан ушарһаа, мүн мүнөөдэрэй хүндэ хүшэр байдалһа болжо, аймагай захиргаанай шиндхэбэрээр алдарта ойдо зориулагдан хайндэр зундаа үнгэрэгдэхөөр гэхэ гү, али тоболон хэлэбэл, нонин 23—24-нэй үдэрүүдтэ болгодохоор хойшолуудагдаа би.

ХОТОГОРОЙ ФЕРМЭДЭ ХҮЛГӨӨТЭЙ БЭЛЭЙ ТАЙЗАН ДЭЭРЭ

«Асаргай залуушуул үзэж-наада харуулан, ямарын биин гэгшээ, өөһөндөг аристуудые хараабди. — гэжэ 1935 оной үлгэ сагаар Эрхирт тэсхөн үлгэсүүдээр, үблэд, хүшэд өөһөд хөдөлдөө түбэршээр гэгшэдээр, соёлтой байшанда сугларба. — Танай урда Х. Намсаравай «Тахунай» гэгшэн раскэзай ухдаар аужог табилдаха? — гэжэ, залуу басаган тайзан дээрэ гаража, шанта хөдөлдөөр сонособо. — Ламын ролын Натар Цыбанович Жапон, Тахунай болжо Тарба Доржиевич

ТУРҮҮШЫН АЛХАМУУД

Эгээл түрүүлэн Натар өөрынөө үхэхээр бригадлага худалһэнитэйгэй суглаа зарлаба. Суглаан дээрэ тэрэ хүн бүхэни бодхожо, «Ямар хараа бодолтой, ажаамид тухайга бүтэснэ сэгэ хэлэгтэ» гэжэ дуураха. Эгээл түрүүлэн баалинан Галина Дашиседа үгэ үгтөө: «Манай ферма сохозой түһөө 50 гектар модон сайда байржанахай, фермын үншэй, теэд бүлгэй жэлүүдтэ 2 байртай оройдоо нэгэ гар саргадаа. Нүүшын 10 жэл соо эрхэн лэ сохозой шэнэ директорууд гэрүүдые барихад гээд лэ мэдүүдэг. Теэд мүнөөшье жэлдэ шэнэ гэр барихаа үшөө мэдэгдэнгүй!»

Наалинан Вера Бадмаева үгсөө үргэлжлүүлээ: — Билээр Даримын эжмээ бэшэн, булта залуушуул хүлэгдэнэ. — Натар бүхы фермынээ эрвүүдые суглуулаад, ойдо тарьяа модо бэлэдэ, зөөжэ асар. Тимгэжэ Хотогорой фермынхид халуулан бауулаха, эбэртэ бодо малаа үхэхээр, сагаан элээгээ дэлгээр, зааган байһанин найшаалтай.

Натар Цыбанович Жапон 1984 ондо Бурядай хууль ажаамын институт дүүргээд, нутагтаа һайн дураараа худалһэрхөө эрхэн юм. Түрүүшээр отделиенин зоо, техникээр, эрхилжээр ажаллаа. — Юрэдөө, ямар нэгэн хүнэй туулаанда ябанхаар, тусгаар харуулагтай ажалда орохон гэгшэн бодолууд Натарай наһанһаа гарахала болшоно би.

БРИГАДИРААР ТОМИЛОГДО

хэлэб: «Хотогоройшн ферма хуушаршан хөдотон, ханан хэлтшөөн бишуу. 40—50-яад онуудар бригаднан гэрүүдые хуушаранхай, тугалай байрһые муртэй бэшэ. Натар һалд институт дүүргэнхэй, үшөө бригадир болохоор залуушаг гэгшэ ха», — гэбэ. Хотогорой фермын түрүү наалинша Бутыдаа Цыдыповна Дондуковгай үгтөө: — Өбөөдүмнай ажабайдал — залуушуудай гарта. Натар бригадир болохогүй

ЭЭЛЖЭЭТЭ КОНКУРС СОНОСХОГДО

Республикын Ажалаар хангалын министрэй хүсөөдөр шэнэ газаруудые байгуулаха талаар конкурс сонособо. Ионин 15-наа июлин 1 болотор үнгэрэгдээ конкурсдо республикын предриятиунд эжи зургаанууд фирмүүндэ хабалдаа аргатай байна. Конкурснын зорилго гэгшээ, худалһэрин нэмэлтэ газаруудые байгуулаха та.

Россин һонинууд

МОСКВА. 1997 ондо автомат аргаар хууль гэгшээ дэдэ станци замбуулан руу талдаахэр түсөөлдэгэ. Энэ станцин тухаламжаар эрдэм шинжэллин нарын эрдэм шинжэлтэй дохон Цыренев, Сергей Дашнев, Цыренев Базарханов гэгшэд һайн ажаллаа. Мүнөө сагай суураануудай һөбөөнүд эхилхээр Хотогорой хууриундэй. Урда жэлүүдтэ адли ямар нэгэн хүндэ найдахаа болонхой. Амалта тугалаа наа—өөһөдө мугаар ажаллаа хадаа, баһа өөһөдөө харуусаха. Мүнөө энэ юумэн бүхэн тоотон, хэмжүүртэй болонхой. Хүн бүхэн тооло, жө һураха болшо. Шадаал наа, үзэгүйгөөр продукци гаргаха эргэгтэй, Хотогорой ферма Загарайн аймагта һүүлэй жэлүүдтэ һу наа, лиар түрүү хууриундай нэгэ зээлдэг байһан. Сохозой халан байрханда, тарьяалангай ажамууд болон бурялдан сагта Хотогорой малшад сапалһагаа һайс уулаха, эбэртэ бодо малаа үхэхээр, сагаан элээгээ дэлгээр, зааган байһанин найшаалтай.

В. БАТОВ, ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Ц. Жам, Т. Д. Доржиев, Б. Жам, Д. Цыков эрхтэ соо наада.

